

קונטרס ימי הפורים

ובו לקט אמרים מדברי רבותינו הקדושים זי"ע מאיזביצא ראדזין
על שגב קדושת ימי הפורים ומהות השמחה בהם, על מהות
המצוות שנוהגות בימים אלה, וכן פנינים יקרים על מגילת אסתר
ועל מאמרי חז"ל בענייני ימי הפורים האלה

ונלוו אליהם מנהגי קודש מאת רבותינו הקדושים לימי הפורים, בירור
הלכה ומנהג בזמן סעודת פורים, פרפרת לפורים, ומעשה רב

«וראו זה חדש שהוספנו בזה נוסחי שירי קודש הנהוגים בקרב
ישראל לשורר בזה היום»

יוצא לאור בס"ד על ידי מכון "תפארת ראדזין"
להפצת תורת וספרי רבותינו הקדושים זי"ע מאיזביצא-ראדזין
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

פה עיר התורה והחסידות בני ברק ת"ו
חודש אדר תשפ"ה

תוכן העניינים:

"מגנזי החסידים" – דברי תורה שנשמעו מפי כ"ק אדמו"ר "תפארת יוסף"
זי"ע בפורים [2]

מעשה רב – נס פורים במחיצת כ"ק מרן אדמו"ר הרש"ש זי"ע וולודבה תש"א-
ב [3]

דברי תורה מאת כ"ק אדמו"ר שליט"א [3]

שירי קודש לימי הפורים [5]

לקט אמרים מדברי רבותינו הקדושים זי"ע על ענייני פורים ומגילת אסתר
[6]

'מנהגי קודש' בחצרות רבותינו הקדושים זללה"ה לימי הפורים [20]

נידון במעשה המגילה:

האם חכמים שבימי מרדכי ואסתר ידעו מן הישועה העתידה לבוא בטרם היא
הגיעה? – (23)

האם הכינה אסתר 'תכלת' לציצית ולבגדי כהונה על 'לעתיד לבוא'? (28)

פרפרת לפורים – [34]

יוצא לאור בס"ד

על ידי מכון 'תפארת ראדזין'

להוצאת והפצת ספרי ותורת רבותינו הקדושים זי"ע

מאיזביצא ראדזין

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

©

כל הזכויות שמורות

מגנזי החסידים

דברי תורה שנשמעו מפ"ק מרן אדמו"ר בעל "תפארת יוסף" זי"ע

בעניין פורים

"בשם הגה"ק זצלה"ה 'מי השלוח'"

[מגילה טו:] **"מה ראתה אסתר שזימנה להמן, פחים טמנה לו"** וכו' – עד סוף הגמרא.

אמר בזה הלשון הקדוש:

אילו הוינא התם, הוה אמינא מילתא דעדיפא מכולהו. כי כן הוא הדרך, שכאשר יבוא אל המלך איש חשוב, יושיבו אותו אצל המלכה. וגם איתא **'ותתחלחל המלכה'** [אסתר ד], שפרסה נדה [מגילה טו]. על זה הייתה כוונתה כדי שיהרגוהו, כדאיתא [פסחים קיא]. על נדה שבאמצע, הורגת אחד מהם, ובגזירה כאשר ימות אחד **יתבטל הגזירה'**. [=ע"כ]

[מגילה ה:] **"רבי נטע נטיעה בפורים.. ורצה לעקור ט' באב, ולא הודו לו חכמים"**.

היינו, כי רבי נטע בעצמו הכרה זאת שנתגלה בפורים, אשר השם יתברך מְנַהֵג גם בהסתר הגדול, כי [רבי] ראה אשר גם בהסתר אשר היה בימי מרדכי ואסתר, גם שם היה השם יתברך מנהיג.

ובעבור זה רצה לעקור ט' באב, כי ראה שבאמת גם בעת החורבן אשר עכו"ם מרקדים בהיכל [יומא סט:], גם זה הווה ברצון השי"ת. אך **'ולא הודו לו חכמים'** כי אף שבאמת הוא כך, אבל זאת ההכרה לאו לכל אדם. ומשני **'ט' באב שחל להיות בשבת'** [היה], כי בשבת עומדת הבריאה פנים בפנים אל השי"ת, אשר בשבת כל אחד ואחד מכיר בזאת ההכרה. [=ע"כ]

כ"ק מרן אדמו"ר מוהרא"י זללה"ה בסעודת 'משתה היין' בביתו נאווה קודש

מ ע ש ה ר ב

[ינס פורים – בגטו וולודבה-פולין, תש-]

סיפור כ"ק מרן אדמו"ר מוהרא"י זצוק"ל:

"בשנות המלחמה הנוראה ר"ל, בעת ששהינו במחיצת קודש אצל כ"ק גיסי מרן אדמו"ר הגאון הקדוש רבנו **שמואל שלמה** זצ"ל הי"ד בעיר "וולודאבה" (בשנים תש"א-תש"ב).

"פעם אחת אירע הדבר ביום הפורים, בשעה שישבנו במחיצת מרן אדמו"ר זצ"ל קבוצה של חסידים וסעדנו "סעודת פורים", והיינו אוכלים ושותים יחד בשמחת פורים כדבעי. רבנו הקדוש היה מרקד בכל כוחו (=העיד 'שעלה על השולחן'), והיה שֶׁשׁ ושמח ומשמח נפשות השבורות ששהו עמו, בשמחה רבה ובהתלהבות עצומה כדרכו בקודש.

"והנה לפתע פתאום אירע שהתפרץ לתוך החדר "חייל" גרמני מן הרשעים יימח שמו, עם אקדח שלוף בידו. אימת מוות נפלה על הנוכחים, וכמעט שנעתקה נשימתנו מרוב פחד. אולם רבנו הקדוש לא שת לבו לזה כלל, וציווה להמשיך בריקוד ביתר שאת ועוז! החסידים עשו כמצוות קודשו, למרות הפחד העז שקינן בליבם.

"והנה, אירע נס ופלא ממש, לא יאומן:

"החייל הביט בנו רגע אחד כמשתומם, ולאחר מכן נשא רגליו ועזב את הבית, באין אומר ובאין דברים!
 "ויהי לנס!"

עד כאן סיפור הדברים מפי כ"ק מרן זצ"ל, שהיה עד נוכח בשעת מעשה.

זכותו של רבנו הקדוש יגן עלינו ועל כל ישראל, אמן !

^^

דברי תורה

מאת כ"ק אדמו"ר שליט"א

לַיהוּדִים הַיְתָה אוֹרָה וְשִׂמְחָה ... [אסתר ט, טז]

"לַיהוּדִים הַיְתָה אוֹרָה" – זו תורה! (מגילה טז):
 "שגזר עליהם המן שלא יעסקו בתורה" (רש"י, שם)

מלשון הגמרא נראה, שדברי תורה האירו אז לישראל כפי שלא האירו להם מעולם.

ויש לבאר הדברים, על פי המבואר בדברי חז"ל בסיבת הגזירה שיצאה לאור בימי מרדכי ואסתר, לפי שהתעצלו אז ישראל מלעסוק בדברי תורה. וזה לשון הגמרא¹:

רבי אלעזר פתח לה פתחא להא פרשתא מהכא: **"בַּעֲצֹלְתִּים יִמָּךְ הַמִּקְרָה"**², בשביל עצלות שהיה להם לישראל שלא עסקו בתורה, נעשה שונאו של הקב"ה **מָךְ** [=כמי שלא יכול להושיע - רש"י] ואין מָךְ אלא עני שנאמר³ **"וְאִם מָךְ הוּא מַעֲרֹפֶךְ"** [=שאין ידו משגת ליתן הערך הזה, רש"י בחומש] – עכ"ל הגמרא.

כתוצאה מהתעצלות ישראל מלעסוק בדברי תורה, התגבר כוחו של המן הרשע שבא מזרע עמלק, על דרך דרשת חז"ל על הפסוק **"וַיָּבֹא עַמְלֵק, וַיִּלָּחֶם עִם-יִשְׂרָאֵל בְּרִפְיָם"**⁴ כיוון שרפו ידיהם מדברי תורה - מיד **"וַיָּבֹא עַמְלֵק"**⁵!

המן הרשע, בראותו את מצב האומה הישראלית בחולשתה, ובהכירו במקור כוחו של עם ישראל, גוזר היה עליהם לבל יעסקו בתורה, כדי שבכך יופסקו ממקור חיותם.

מכיוון שראו ישראל את עצמם כשהם נתונים במצב ביש כזה, שאינם יכולים לעסוק בתורה, לא מצאו מנוח בנפשם, שכן ישראל כאומה אינם יכולים להתקיים מבלי תורה אפילו שעה אחת, כדרשת חז"ל במדרש⁶ "רבי אליעזר בן חסמא אומר, מקרא זה רשום ומפורש על ידי איוב שנאמר⁷ **"הִיגָאָה-גָּמָא בְּלֹא בִצָּה"** ? [=רש"י: אין הגומא (=קנה גומי) גדל אלא בעוד שהביצה לחה במימיה ובלחלוחיתה], כשם שאי אפשר לגמא בלי בִּיצָה - **כך אי אפשר לישראל לחיות, אלא אם כן מתעסקים בדברי תורה**⁸! [=ע"כ]. הרגישו אפוא ישראל כמי שניטל מאיתם מקור חיותם, ושיוועו לשמים בכל ליבם ונפשם.

כיוון שהגיעה ליהודים הישועה מצרת המן, ושוב יכלו לעסוק בתורה בגלוי ובפומבי, מיד הרגישו כמי שחזרו למקור חיותם, ולכן תיכף נתקיים בהם **"לִיְהוּדִים הִיְתָה אוֹרָה – זו תוֹרָה"**! וזו הסיבה שבני הדור קיבלו עליהם שוב התורה מרצון "מאהבת הנס"⁹ כפי דרשת חז"ל בפסוק **"קִיְמוּ וְקִבְּלוּ הִיְהוּדִים"**⁹ – **"קיימו מה שקיבלו כבר"**! לפי שכבר נוכחו לראות, שמבלי דברי תורה אין להם שום חיות כלל, ולכן חזרו לקבל את התורה באהבה.

¹ מגילה יא, א.

² קהלת י', יח.

³ ויקרא כז, ח.

⁴ שמות יז, ח.

⁵ השוו': מדרש תנחומא, פרשת בשלח.

⁶ מדרש תנחומא, שם.

⁷ איוב ח, יא.

⁸ שבת פח, א.

⁹ אסתר ט, כז.

שירי קודש לימי הפורים

שֹׁשְׁנֵת יַעֲקֹב צָהֳלָה וְשִׂמְחָה, בְּרֹאוֹתָם יַחַד תִּכְלֹת מְרֹדְכִי,
תְּשׁוּעָתָם הָיִיתָ לְנֹצֵחַ, וְתַקּוֹתָם בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, לְהוֹדִיעַ שְׁכָל
קוֹיֵךְ לֹא יִבְשׁוּ, וְלֹא יִכָּלְמוּ לְנֹצֵחַ כָּל הַחוּסִים בָּךְ. אֲרוֹר הָמָן
אֲשֶׁר בִּקֵּשׁ לְאַבְדִּי, בְּרוּךְ מְרֹדְכִי הַיְּהוּדִי, אֲרוּרָה זֶרֶשׁ אִשְׁתִּי
מִפְּחִידִי, בְּרוּכָה אִסְתֵּר בַּעֲדִי, אֲרוּרִים כָּל הַרְשָׁעִים, בְּרוּכִים
כָּל הַצַּדִּיקִים, וְגַם חֲרֻבּוֹנָה זְכוּר לְטוֹב:

מִשְׁנַכְנֵס אֶדָר, מַרְבִּים בְּשִׂמְחָה:

וּמְרֹדְכִי יֵצֵא מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ מַלְכוּת תִּכְלֹת וְחוֹר וְעֶטְרָת
זָהָב:

לַיְּהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה וְשִׂמְחָה וְשִׁשְׁן וִיקָר: כֵּן תִּהְיֶה לָנוּ:
וְתִסֹּף אִסְתֵּר וְתִדְבֹּר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, וְתִפֹּל לִפְנֵי רַגְלָיו, וְתִבָּדֵךְ
וְתִתְחַנֵּן-לוֹ: אֵלֵי אֵלֵי, לָמָּה עֲזַבְתָּנִי:

וְנִהְפֹךְ הוּא, אֲשֶׁר יִשְׁלֹטוּ הַיְּהוּדִים הֵמָּה בְּשִׁנְאִיהֶם:
חֵיב אֵינִישׁ לְבִסּוּמִי בְּפוּרִיָּא, עַד דְּלֹא יָדַע בֵּין אֲרוּר הָמָן
לְבְרוּךְ מְרֹדְכִי:

מָחָה תִּמְחָה אֶת-זֵכֶר עַמְּלֵק מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם, לֹא תִשְׁכַּח: וּמַח
שְׁמוֹ וְזִכְרוֹ, וְנִמַּח זְכוּרוֹ מִלְּהַזְכִּירוֹ:

וְכָל קֶרְנֵי רְשָׁעִים אֲגַדֵּעַ, תִּרְוּמָמָנָה קֶרְנוֹת צַדִּיק:

כָּכָה יַעֲשֶׂה לְאִישׁ, אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ:

וַיְהִי בִימֵי אַחֲשֵׁרוּשׁ הוּא אַחֲשֵׁרוּשׁ, הַמוֹלֵךְ מֵהָדוּ וְעַד כּוּשׁ,
שָׁבַע וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה:

לְהוֹדִיעַ שְׁכָל קוֹיֵךְ לֹא יִבְשׁוּ וְלֹא יִכָּלְמוּ לְנֹצֵחַ כָּל הַחוּסִים בָּךְ:

א גִּאנֶץ יָאָר פֶּרִיילִיךְ, פֶּרִיילִיךְ זָאל מַעַן זַיִן!

ליקוטי אמרים מספרי רבותינו הקדושים זי"ע

מאיזביצא ראדזין – על ימי הפורים

**"זכר חסדו וַאֲמוֹנָתוֹ לְבֵית יִשְׂרָאֵל, רְאוּ כָל-
אֶפְסִי-אֶרֶץ אֶת יְשׁוּעַת אֱלֹהֵינוּ".** (תהלים צח, ג)

**"אמר רבי יוחנן: אימתי 'רְאוּ כָל-אֶפְסִי-אֶרֶץ אֶת
יְשׁוּעַת אֱלֹהֵינוּ'? בימי מרדכי ואסתר!**

(מגילה יא.)

בקשר לדברי הגמרא הללו יש לעורר:

וכי רק בימי מרדכי ואסתר **"רְאוּ כָל-אֶפְסִי-אֶרֶץ אֶת יְשׁוּעַת אֱלֹהֵינוּ"!!**
והלוא בראשית היותם של ישראל לעם, בעת נסי יציאת מצרים וקריעת ים
סוף, היו כבר עֲדוֹת אומות העולם לרוב ניסים ונפלאות שעשה השם יתברך
לישראל, שהוציאנו ממצרים, וקרע לנו את הים, והעבירנו בתוכו בחרבה
ושיקע צרנו בתוכו, כעדות הכתוב¹⁰ **"שָׁמְעוּ עַמִּים יִרְגְּזוּן, חֵיל אַחֲזִי יִשְׁבִּי
פִלְשֶׁת, אֲזִי נִבְהָלוּ אֱלֹפִי אֲדוֹם, אֵילִי מוֹאָב יֶאֱחָזְמוּ רָעַד, נִמְגּוּ כָל יִשְׁבִּי
כְנָעַן"!!**

מסביר רבנו בעל "מי השלוח":

אופנים שונים ישנם בתשועת ישראל מידי מציריו. לעתים הישועה באה
לישראל בדרך נס מופלא למעלה מן הטבע. ואלו פעמים אחרות, מגיעה
הישועה במסגרת מנהגו של עולם, מבלי שנפעל שינוי כלשהו בסדרי הטבע.

**והבדל יסודי יש בין שני אופני ישועה הללו – מבחינת הרושם שנשאר
מהם לדורות עולמים:**

בזמן שמתרחשים לישראל נסים שלא כדרך הטבע, כגון נסי קריעת ים סוף
ובקיעת הירדן ועוד – הרי בעת התרחשות הנס אמנם נאחזים הכול ברגשי
תדהמה ובהשתאות לנוכח שינוי סדרי העולם, אבל תיכף עם שוך גלי הנס
חוזר העולם לקדמותו ו'עולם כמנהגו נוהג' מבלי שנותר בארץ רושם מן
הנס שאירע. **היה נס, ואיננו!** באופן כזה, כל הנשאר מן הנס הינו בגדר
"שמועה" בלבד כלשון הכתוב **"שָׁמְעוּ עַמִּים יִרְגְּזוּן"!!** לאמור: **שָׁמְעוּ שֶׁל
הַנֵּס** נשתייר בעולם, בתור מופת ופלא מימים עברו – ולא מעבר לכך.

שונים פני הדברים, בעת שמתרחש נס לישראל במסגרת 'דרכי הטבע', **נס
שהינו חלק מן 'מהלך הטבעי' בעולם**, אלא שהתגלגלות העניינים ובחינתם
מלמדת בבירור על ישועה שמימית פלאית שנרקמה ממעל בלבוש 'טבעי' על

¹⁰ שמות טו, יד-טו.

מנת להושיע את ישראל מידי מצריהם. "ישועה" מעין זו נחרטת היטב בתודעת הבריות, היות שהשתלשלות המאורעות וסמיכות הפרשיות מצביעה בבירור על 'השגחה עליונה' הפרוסה על ישראל בתמידות, אף במסגרת 'מנהגו של עולם'. השם יתברך שהינו גדול העצה ורב העלילה, משגיח על ישראל בעין פקוחה ומגלגל כל ענייני העולם לישועתם ולהצללתם.

רישומי אדם מן ישועה שכזו נכנסים תחת הגדרה של "ראייה", לפי שמדובר במציאות 'נראית' ומוכחת, המתרחשת במסגרת הנהגת עולם הטבעית. 'שרשרת אירועים' שגורמת למתבונן להסיק כי מאורעות 'הטבע' בכללם מכוונים מלמעלה לטובת עם ישראל. 'נס' מסוג זה מותיר אחריו עקבות ברורים, מבחינת ראיית הסדר שבדרכי ההשגחה העליונה לדורות עולם.

*

נס פורים' שבאמצעותו ניצל עם ישראל מסכנת כליה, שייך **לסוג השני** של ניסים. במהלך '**נס המגילה**' התנהלו המאורעות באורח טבעי לחלוטין, ואף על פי כן במבט לאחור אי אפשר היה שלא להבחין ב"יד ה'" שליוותה את השתלשלות הדברים וסובבה כל סדר המאורעות, באופן שישראל שבאותו הדור ניצלו מגזירת השמד של המן הרשע, ונתקיים בהם '**לִיהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה וְשִׂמְחָה!**'

זהו שדורש האמורא רבי יוחנן בגמרא:

"**אימתי 'ראו' כל-אפסי-ארץ את-ישועת אלהינו**?? כלומר: באיזו תקופה בדברי ימי ישראל נוכחו וראו כל יושבי תבל, כי אלוקים מושיע את ישראל מיד צריהם ומסובב את 'הטבע' לטובתם לבל יוכלו אויביהם לנגוע בם לרעה?

על כך באה תשובת הגמרא:

"**בימי מרדכי ואסתר**!" לפי שאז לראשונה אירע באופן הכי בולט כדברים הללו. בתקופה זו נוכחו כל אומות העולם במרחבים העצומים של "**שֶׁבַע וְעָשָׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה**" לראות כי סדר "הטבע" בבריאה עומד לישראל תחת הנהגה שמימית פלאית, בבחינת "**תְּשׁוּעָתָם הָיְתָה לְנִצָּחַ, וְתִקְוָתָם בְּכָל דּוֹר וָדוֹר**!"

(מי השלוח למסכת מגילה, חלק א')

רבנו הקדוש "אורחות חיים" זי"ע, מוסיף נופך לרעיון וכה דבריו:

בשעה שמתרחש נס יוצא דופן, הרי בעיצומה של ההתרחשות מודעים בני האדם לפן "הניסי" שבה. הכול רואים בעליל כי משהו בלתי רגיל מתרחש למול עיניהם, ויד ה' גלויה היא לעין כל רואה.

שונה הדבר בעת שמתרחש בעולם "נס נסתר" הנרקם במעטה ובלבוש "ארצי", כאן בשעת מעשה אין הבריות מבחינות במשהו יוצא דופן, והכול נראה בעיניהם 'טבעי' לחלוטין. רק במבט לאחור נוכחים בני האדם לראות עד היכן כל אותם מאורעות היו פרי 'השגחה פרטית' וכיצד היה באירועים הללו משום "הקדמת רפואה למכה" לטובתם של ישראל.

כדבר הזה אירע לישראל בימי "נס פורים".

בזמן שהתרחשו "מאורעות המגילה" במדינות המלך אחשוורוש, אירועים שהתפרסו על פני עשור שלם[!], לאיש לא היה כל מושג אודות טיבם הנסתר של המאורעות, ואף אחד לא הבחין בזיקה המחברת את כל החוליות הללו.

איש לא שת ליבו למשל לנוכח "מאורע" הריגת ושתי, או אפילו לרגל מעשה לקיחת אסתר לבית המלך – כל אלה לא משכו תשומת לב יתירה מעבר להתעניינות רגילה של הבריות במאורעות שחולפים. אף הוצאתם להורג של בגתן ותרש, שני סריסי המלך שביקשו לשלוח יד במלך אחשוורוש – לא עוררה עניין מיוחד בקרב הציבור. בסך הכול עוד מאורע שגרתי כמנהגו של עולם.

רק עם חלוף השנים, בשעה שמאורעות המגילה הגיעו לכלל סיומם ו'לִיהוּדִים הִיָּתָה אוֹרָה' – אז חִבְּרוּ להם פתאום כל חלקי ה"פאָזל" לעיניהם והתחוור למפרע עד כמה מאורעות השנים האחרונות הוכנו ותוכננו בקפידה בידי "השגחה פרטית" נפלאה שעמדה והקדימה רפואה למכה למען היהודים, בכדי לזמן ישועה לישראל בעת צרתם.

וזהו שדורש כאן רבי יוחנן: "אימתי ר'אוו כְּלֵאֲפִסִּי־אֲרָץ אֶת יְשׁוּעַת אֱלֹהֵינוּ"? והתשובה: 'בימי מרדכי ואסתר'!"

היינו: "לאחר מעשה" בשעה שבני הדור ישבו ושיחזרו לעצמם את כל מאורעות המגילה – ראו והתחוור להם עד כמה הנהגת השם יתברך ברחבי העולם שזורה ביד נסתרת המכוונת מלמעלה את כל העניינים בדרכים נסתרות ובלבוש "נס" טבעי – למען "יְשׁוּעַת אֱלֹהֵינוּ"!

(רבנו "אורחות חיים" – בפתיחתו לספר 'בית יעקב' לאביו מרן זי"ע)

**"מגילה נקראת בי"א, בי"ב, בי"ג בי"ד ובט"ו – אלא
שהכפרים מקדימים ליום הכניסה!"**

[משנה ריש מסכת מגילה, דף ב ע"א]

לכאורה פלא יש בדבר:

**וכי היכן מצינו במצווה כלשהי שחלק מן העם 'יקדימו' לקיימה קודם זמן
הכללי כקריאת המגילה שבני הכפרים מקדימים ל'יום הכניסה'??**

מביא רבנו "אורחות חיים" זי"ע, על שם זקנו הקדוש בעל "מי השלוח":

ישועת השם שבמגילה מתייחדת בכך שהיא נגלתה והופיעה בספירות
הנמוכות בטבע הבריאה. כל הישועה אירעה במסגרת הנהגת עולם הטבע,
עד שבנס פורים **"ראו כל-אפסי-אָרֶץ אֵת יְשׁוּעַת אֱלֹהֵינוּ"**! כדרשת חז"ל
בדבר ישועת השם שאירעה בימי מרדכי ואסתר¹¹.

והנה במהלך נס 'טבעי', בשונה מנס מעל הטבע, הראשונים להבחין בממד
של נס בעת התרחשותו הינם 'פשוטי עם' המכונים "עם שבשדות" שהם
מעורים היטב בחיים הארציים. הללו, בהיותם מצויים אצל מאורעות עולם
וחשים בדקויותיהם, קולטים ב'זמן אמת' כיצד במאורעות אלו מתרקמת
ישועה הנועדה למען ישראל. חשים הם בגודל המאורע בעידן התהוותו, עוד
בטרם קולטים זאת 'בני העיירות' ו'מוקפים חומה' שהם בבחינת 'אנשי
מעלה' היושבים ספונים בין כותלי בית המדרש ומנותקים מ'יחי שעה'.

לכן נס כדוגמת "ימי הפורים האלה" שהתייחד בהיותו נס שבתוך הטבע,
בני הכפרים "מקדימים" להכיר בו כ'ישועת השם'. ולכך תיקנו החכמים
לבני כפרים הללו לקרוא המגילה "ביום הכניסה" היינו בטרם יקראו בני
עיירות ומוקפים חומה שהם אנשי מעלה שבדור – שהם קוראים את
המגילה רק בימי י"ד וט"ו אז נחו היהודים לגמרי, והכרת הנס הפכה
בימים אלה להיות נחלת הכלל.

["סוד ישרים" לפורים, אות ט"ז]

*

**"שאלו תלמידיו את רבי שמעון בר יוחאי: 'מפני מה התחייבו
שונאיהן של ישראל שבאותו הדור (של אחשוורוש) כליה'...?**

אמר להם: 'מפני שהשתחוו לצלם'! (=רש"י: בימי נבוכדנצר)

אמרו לו: 'וכי משוא פנים יש בדבר'! (=רש"י: איך זכו לנס?)

¹¹ מגילה יא, א.

אמר להם (רבי שמעון בר יוחאי): **'הם לא עשו אלא לפנים (=רש"י: מיראה) – אף הקדוש ברוך הוא לא עשה עמהם אלא לפנים'!** (כלפי חוץ, כדי ליראם).

(מסכת מגילה, דף י"ב ע"א)

לכאורה יש להבין 'ממה נפשך':

אם נחשב להם הדבר לחטא שהשתחוו בימי נבוכדנצר לצלם למרות שההשתחוויה זו הייתה רק **"לפנים"** – כיצד אפוא זכו ישראל לנס והם ניצלו? **מאידך**: אם לא נחשב הדבר לחטא על שום היותו **"כלפי חוץ"** בלבד ולא הגיע מעומק ליבם – מדוע הוצרכו להיכנס לתוך 'פחד' גזירת המן??

משיב על כך רבנו הקדוש "בית יעקב" זי"ע, שהתגלגלות העניין בימי מרדכי ואסתר - כך היה:

ישראל שבאותו הדור, מיעוט ביניהם אמנם השתחוו לצלם מתוך כוונת עבודה זרה כדרך האומות, לדאבון לב. אולם רבים אחרים והם רוב שבעם – השתחוו רק מתוך מורא ופחד גרידא מן המלך נבוכדנצר וחיילותיו, לפי שחששו פן יבלע להם באם יעברו על צו המלך ויסרבו להשתחוות.

אלא שלאחר מעשה, השתררה בקרב היהודים תחושת מועקה כבדה. יהודים שעבדו עבודה זרה בליבם, כמובן שלא מצאו מנוח לנפשם. אולם אף אלה שעשו מתוך יראה גרידא, קינן בהם חשש פן דבק בליבם שמץ כלשהו מן **"עבודה זרה"** זו, והשתחוותם לצלם הייתה נגועה בקורטוב של רצון, למרות שבעיקרה הגיעה מכורח האונס – והרי אז אבוי לנפשם!

לאור זאת, גבר עליהם הפחד שמא בכך הקיץ הקץ חלילה על אותו קשר עתיק יומין בין ישראל לאביהם שבשמים, שנמשך למן זמן מתן תורה. שכן לפי ראות עיניהם ניתקו 'במו ידיהם' קשר זה בכך **"שהשתחוו לצלם"**! גזירת המן הרשע **"להשמיד להרוג ולאבד"** שניחתה על ראשם בדור סמוך, רק אוששה בליבם חשש נורא זה. היו ישראל שבאותו הדור מתהלכים אפוא נבוכים בנפשם לנוכח ניתוקם מאת השם יתברך, ויראים היו שמא אין תרופה למכתם חלילה..

בתקופה הרת גורל זו, התרגשה ובאה עליהם גזירת המן הנוראה שהטילה מורד בלבבות. לפי שכלפי חוץ אכן 'השתחוו לצלם' ולכך התרגשה ובאה עליהם צרת המן, עד שלפי תפיסתם אפסה מהם כל הצלה חלילה. מצב אימים זה הגיע להם מתוך חשבון שמימי שנועד למרק את חטאם שחטאו למראית העין, הלכך נחרדו כל כך עד עמקי נפשם מרוע הגזירה.

אלא שריבון העולמים הבוחן ליבות, גלוי וידוע לפנינו כי **"נקודה הפנימית"** שבליבם עומדת בטהרה, וכי השתחוותם לצלם לא הייתה רק **"לפנים"**. מי

שלפניו נגלו כל תעלומות יודע היה בבירור, כי בעומק ליבם קשורים ישראל בקשר נצחי לבורא עולם, ואף הללו מקרב ישראל שדימו בנפשם כי כשלו, פגם שלהם לא באמת נגע בנקודת ליבם ובפנימיותם נשארו נאמנים לה' ולתורתו.

אימתי התחדדה בישראל הכרה זו וקיבלה לעיניהם 'גושפנקה' מפורשת??

בזמן ישועת השם שבימי מרדכי ואסתר, כשהגזירה התהפכה על ראשם של אויבי ישראל ואילו קרן ישראל התרוממה עד למעלה, כשנתקיים בהם בישראל כמאמר הכתוב **"לַיהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה וְשִׁמְחָה וְשָׁשׂוֹן וִיקָר"**!

או אז נתחוור להם ישראל, כי איש מבינם לא באמת הלך שבי אחר 'עבודה זרה' חלילה, אלא הכול היה אצלם בגדר **"לפנים"** בלבד. אף הללו מקרב 'יראים' שבדור שמתחילה חששו פן דבק הכישלון בליבם פנימה, לאחר שנוכחו בגודל ישועת ה' המפעימה והמופלאה הגיעו אף הם לכלל הכרה כי בעומק לבם לא דבק שמץ פגם והכול אירע רק **'לפנים'**. שכן אילו חלחל הכישלון בליבם פנימה – לא הייתה מתרחשת להם ישועה פלאית שכזו, כלשון שאלת הגמרא **"וכי משוא פנים יש בדבר"!!..**

בשעה גדולה זו השכילו בני ישראל שבדור להבין, כי קשר נצחי השורר בין ישראל לאביהם שבשמים 'קשר עליון' הינו הצפון בעומק ליבם של ישראל, עד שכל מימות שבעולם לא יוכלו לו ונהרות לא ישטפוהו! לפיכך אף כי **"לפנים"** כשלו, מכל מקום **"ישראל אף על פי שחטא ישראל הוא"** ובכוחו לשוב אל חיק אביו שבשמים. שכן נקודה פנימית אי אפשר שתיפגם כלל. כל פגם בנפש 'ישראל' הינו אפוא בגדר עניין חיצוני בבחינת **"הם לא עשו אלא לפנים"**. זו הייתה התגלות הגדולה לה זכו אשר שטפה את ישראל בעת **"נס המגילה"**.

ועל שום גילוי עליון מופלא זה – פרצו ושטפו בישראל גלי שמחה בשעת **"נס פורים"**. שכן מלבד עצם ההצלה נוכחו לראות באופן מפורש, כי פנימיותם נותרה שלימה כשהייתה וכי **"מִיָּם רַבִּים לֹא יוֹכְלוּ לְכַבֹּת אֶת-הָאֱהָבָה (=שבין ישראל לבורא יתברך) וְנִהְרֹת לֹא יִשְׁטְפוּהָ"**¹²!

זוהי תמציתה ומהותה של **"שמחת פורים"** – בימים ההם ובזמן הזה. (על פי **"בית יעקב"** על ויקרא, פרשת צו, אות כה; אמור, אות לה)

¹² שיר השירים ח, ז.

"על-כן קראו לימים האלה פורים, על-שם הפור" .. (אסתר ט, כ"ו)

יש להבין:

הרי עניין הפור שהטיל המן "להשמיד ולהרוג ולאבד" נראה להיות כמין פרט שולי במעשה המגילה, פעולה שנועדה לשם קביעת תאריך לגזירה ותו לא. ואלו עיקר הישועה הושגה בעת שהמן הרשע נהרג בידי אחשוורוש ויצאו לאור 'אגרות אחרונות' מול 'אגרות ראשונות'. מה טעם אפוא דבק ביום זה הכינוי "פורים" – "על-שם הפור"??

רבנו הקדוש בעל "אורחות חיים" זי"ע מאיר עינינו להבין בעומק עניין 'הפור' הוא הגורל – וכה דבריו בעניין:

"גורל" – מטעים רבנו – פועל במישור עליון רם ונשא, יותר מכל פעולות האדם המכוונות! כי בעוד 'פעולות אדם' נפעלות מדעתו ומשכלו של אדם, מעשה "הגורל" פועל במישורים רמים הנשגבים לאין ערוך מבינת אדם ותפיסתו. "גורל" – אין פירושו שהינו נקבע בצורה עיוורת כביכול, לא כן הדבר! אלא "גורל" יש לו שורש ממעל וכלשון רבנו: "עניין 'גורל' הוא רק לעיני אדם, אבל מצד השי"ת לא שייך 'גורל' - כי מאתו הכול "במשפט" (=ע"כ לשון קדשו)

עניין 'גורל' - בניגוד לפעולה 'שכלית' - הינו מכוון למקום גבוה מן השכל, מקום רם ונישא אשר לשם אין יד האדם ושכלו מגעת. זהו מקום שבו שולטת מידת "בינה" עליונה שהינה גבוהה במדרגתה מבחינת "דעת", ולמקום זה בלתי ניתן להגיע רק באמצעות "גורל" שנעשה על פניו "מבלי דעת" – אולם בפועל הינו 'קולע' במעשהו אל השורש העליון שהינו כאמור רם ונשגב מדעת האדם.

*

עניין "גורלות" הננו מוצאים אותו כבר בתורה הקדושה, בקשר לעבודת הכהן גדול של "יום הכיפורים".

במסגרת 'הגורלות' שהיו מטילים ביום הכפורים על עבודות המקדש, היה כהן הגדול מעמיד 'שני שעירים' שווים במראה ובקומה ובדמים¹³ ומטיל עליהם גורלות כמאמר הכתוב¹⁴ "וַיָּתֵן אֱהֲרֹן עַל-שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים גִּרְלוֹת, גִּרְלָהּ אֶחָד לַה', וְגִרְלָהּ אֶחָד לַעֲזָאֵל!" השעיר שעליו עלה הגורל לה' מוקרב בקודש כחטאת הכיפורים כדי לכפר על בני ישראל, ואלו שעיר שעלה עליו

¹³ יומא סב, א.

¹⁴ ויקרא טז, ח.

הגורל לעזאזל משתלח עם עוונות ישראל אל "ארץ גזירה" ובמותו הריהו מכפר על עוונות בית ישראל.

באמצעות "גורלות" אלו נחרץ גורל **ישראל קדושים** לחלק 'הטוב' ואלו גורלן של **אומות העולם** נחרץ לחלק ההיפך. למרות קטרוגי השטן לנוכח 'חטאי ישראל' כביכול, מכל מקום "גורל" יום הכפורים קובע היה על פי שורשם העליון כי הללו (=בני ישראל) "לה" בעוד הללו (=האומות) שייכים "לעזאזל"!

'בגורלות' אלה היה נקבע כי אצל ישראל למרות שגוון פעולתן לעתים משוללת חן, לעומת פעולות האומות הנאות על פני גוון החיצון – 'שורש' האומה הינו קובע במהות המעשים, ובשורשם ישראל אחוזים בקדושה של מעלה ומהותם הפנימית הינה טהורה, בניגוד לאומות העולם שהדר מעשיהם הינו בגדר "לבוש" חיצוני גרידא ופנימיותן בלתי מטהרה. **כל זאת נקבע בעצם יום הקדוש "יום הכיפורים"** באמצעות "הגורלות" שמכוונים היו בפעולתם כנגד שורש העליון הנשגב מהתפיסה האנושית.

*

כדוגמת "גורלות" אלה רק לכיוון ההפוך, ביקש המן באמצעות 'הפור' הוא הגורל' שהטיל לתכלית מטרתו הטמאה של "להשמיד ולהרג ולאבד".

באמצעות הטלת הפור ביקש המן הרשע להוכיח ולקבוע, בהכוונת ספירות העליונות שהן "למעלה מן הדעת" – שהכול בעולם נקבע באורח 'מקרי' לחלוטין (= "אֶשֶׁר 'קֶרֶךְ' בְּדֶרֶךְ") מבלי סיבה ממעל. וכשם שגורל קובע "לה", כך במידה זו יכול הוא באמצעות הגורל שיערוך לקבוע ההיפך חלילה על ראש שונאיהן של ישראל 'גורל – מול גורל'!

כזו הייתה מהות הסכנה שבגזירת המן, שריחפה על ראש היהודים באמצעות "הפור". בגזירה זו עמדו ישראל שבאותו הדור מול מבחן 'גורלי' פשוטו כמשמעו, וזקוקים היו לסייעתא דשמיא יתירה ולישועה ממעל בכדי לצלוח את המבחן ולזכות בגורל – מול אומות העולם ו"עמלק" בראשן.

אך מן השמים ריחמו על עם ישראל, ודברי הצומות וזעקתם פעלו את פעולתם ובקעו רקיעים, עד כי נתקיים בהם כמאמר הכתוב "וְנִהְיֶה הוּא!" ו"פור הָמָן – נִהְפֶּךְ לְפִוְרָנוּ"¹⁵. ישועת ה' זו הוכיחה "גְּלוּי לְכָל-הָעַמִּים", בראש ובראשונה לעיני ישראל גופם – כי "ישראל קדושים" הם "עם הנבחר" עד שבמעשיהם מכוונים הם אל 'רצון העליון' באופן שלמעלה מן הדעת – שכן אחוזים המה בשורשם "בקדושה של מעלה" והם מבטלים את

¹⁵ נוסח לשון פייט 'אשר הניא'.

נפשם ורצונם מול השם יתברך, הלכך אף מעשיהם שאינם מבוררים מתבררים לבסוף בידיו יתברך וזוכים לגושפנקה ממעל.

זוהי בעצם מהות הטהורה של שמחת ישראל ביום הנשגב של "פורים", אשר כשמו כן הוא "על-שם הפור" של המן אשר "נִהְפֶּךְ לְפוֹרְנוֹ" – שהוכיח בבירור לעין כל בחינת "וּמִי קָעַמְדָּ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בְּאֶרֶץ" בכל מקום ובכל מצב שהם שרויים בו.

ובגין כל זאת כה רבה שמחתנו ביום הפורים.

(על פי: "סוד ישרים" על פורים, אות ו; "סוד ישרים" על יום הכפורים, כד)

*

"פורים – פִּיּוֹם כִּיפּוּרִים" !

ידועים ומפורסמים בשער בת רבים דברי "תיקוני הזוהר"¹⁶ הקובע, כי יום "פורים" הינו כדוגמת "יום כיפורים". היינו: "פורים – כפורים"!

ולכאורה, מה דמיון יש בין שני ימים הקדושים הללו, שהינם נבדלים לכאורה במהותם ובעניינם?

רבנו הקדוש בעל "אורחות חיים" זי"ע – מנהיר את העניין כדרכו בקודש: כדרך אשר ב"יום הכיפורים" מטילים "גורלות" שעיר אחד לה' מול שעיר אחד לעזאזל – כך ביום "הפורים" הנס נקבע בו "על שם הפור" הוא הגורל שנהפך לפורנו.

שכן, מהות "פור" מהו?? כיצד ובאיזה אופן נקבע באמצעותו כי עם ישראל זכאי לנס ולישועה, ואלו אומות העולם ובראשן עמלק ראויות למפלה?? ובכלל: על שום מה מכונה הגורל שבמגילה "פור"??

מאיר רבנו הגדול בעל "אורחות חיים" זצ"ל:

"פור" נגזרת מלשון "פירורים", לאמור: פרורים דקים וקטנים.

שכן על סמך מה אכן נקבע כי ישראל ופעולותיהם תכליתם למען "כבוד שמים" ואלו אומות העולם ליבן ומעשיהן אינם לשמים? הלוא אף אומות העולם מתהדרות ומתגדרות במעשיהם הנושאים חן וחסד, והם גם בעלות 'גוון' נאה ומתוקן??

אלא שהכול נמדד הינו לפי קנה מידה של "פירורים קטנים", קרי: אותן פעולות "קטנות" שנדמות לעיני אדם כבלתי חשובות ונערכות.

¹⁶ תיקון כ"א.

שכן באם חפצים אנו 'למדוד' אדם על פי מגמתו האמיתית, עלינו למנות ולאסוף כל אותן "פעולות קטנות" ובלתי נחשבות שבו. דווקא אותן פעולות ומעשים 'שאדם דש בעקביו' מציירים דיוקן נאמן של האדם, ומלמדים על "כיוון" ומשיכות ליבו הכמוסות.

בעת שהננו בוחנים טיבו של אדם ומאספים לפונדק אחד כל אותם "פכים קטנים" ומכלול פעולות אלו – יכולים אנו להבחין בבירור 'מיהו האדם' ולאן פניו מועדות. שכן **"פעולות קטנות"** למרות שקטנות הינן, אך בהיאספן יחד מצטרפים ל"**חשבון גדול**" המשקף נאמנה את מציאות האדם ומהותו.

בזאת מתבטא המבחן הגדול של ישראל – לעומת אומות העולם.

אומות העולם יכולות אומנם להיראות באמצעות מעשיהן כבעלות גוון נאה, אשר מגמת פניהן 'אמת וצדק' כביכול ותוך ליבן בר ונקי. אולם משבאים הננו למנות אותם "פכים קטנים" היינו "מעשים שבכל יום" הנפעלים על ידן בדרך אגב וכלאחר יד, מתגלה לעינינו תמונה אמיתית של אומות העולם ומעשיהן, בה בשעה ש'ישראל קדושים' הפועלים למען "כבוד שמים" ומעשיהם "ללמד על הכלל כולו יצאו" כי מגמת פניהם הינה למען 'כבוד שמים'.

הלכך "פור" זה – כשמו כן הוא "פרורים דקים" וקטנים של האדם שמהווים אבן בוחן לקדושת ישראל ואופי מעשיהם, מול מעשיהן הנלווים של האומות.

ביום **"פורים"** שכמוהו כ"**יום הכפורים**" – **נקבע גורלם של ישראל "לכף זכות" ולמידת החסד**, ומעשיהם עולים לרצון לפני הבורא דווקא בזכות **"פורים"** היינו מכוח 'פירורי מעשים' שנפעלים בידי ישראל. מתוכם משתקף טוהר מגמתם שהינו למען "כבוד שמים" ומתבררת זכות ליבם. מצבור מעשים אלו מצטרף לחשבון גדול ומבורך, ועל ידם זוכים ישראל בדין והם נושעים מלפני המקום בבחינת **"תְּשׁוּעָתָם הָיְתָה לְנִצָּחַן!"**

זהו אפוא קו מאחד ומשותף, לשני ימים קדושים האלו **"פורים" – פְּיוֹם כְּפוּרִים**.

[סוד ישרים]

בזאת מבאר רבנו בעל "אורחות חיים" זי"ע המקרא שבמגילה: "לך פְּנוֹס אֶת-כָּל-הַיְּהוּדִים"¹⁷, לפי שכך הייתה בקשת אסתר המלכה מלפני מרדכי הצדיק: "לך פְּנוֹס" היינו: ייאספו נא לפונדק אחד מכלול מעשיהם הטובים של ישראל בכללם אף יזעירים שבהם כביכול – אזי ייראה במפורש איך הכול מתקבץ לחשבון רם ונשא לטובת ישראל קדושים.

(**"סוד ישרים" לפורים, אות ו**)

*

וַיֹּאמֶר הָמֶן.. יִשְׁנֹו עִם-אֶחָד.. אִם-עַל-הַמֶּלֶךְ טוֹב יִכָּתֵב לְאַבְדֹם
[אסתר ג, ח-ט]

"וַיֹּאמֶר הָמֶן לְמֶלֶךְ אַחְשֵׁרוּשׁ, 'יִשְׁנֹו עִם 'אֶחָד'. אוֹתוֹ שְׁנֵאמַר בּוֹ 'ה' אֶחָד' [דברים ו ד] - יִשְׁנֹו לוֹ מַעֲמֹ! אִמַּר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: אֲנִי אֵין לִפְנֵי שִׁינָה, הַדָּא הוּא דְכַתִּיב [תהלים קכא ד] 'הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל, וְאַתָּה אִמַּרְתָּ יֵשׁ לִפְנֵי שִׁינָה?! חֵיד, שְׁמַתוֹךְ שִׁינָה אֲנִי מַתְעוֹרֵר עַל אוֹתוֹ הָאִישׁ וּמַאֲבִדוֹ מִן הָעוֹלָם!

[מדרש אסתר רבה, פרשה ט, אות יב]

מציין על כך מרן "בית יעקב" זללה"ה:

הננו רואים כאן דבר מעניין, שדווקא באותו רגע המר לפנינו, שבו מגיע המן אל המלך לאמור למלך לתלות את מרדכי על העץ אשר הכין לו - **ברגע זה** נבנית עצם ישועתן של ישראל, כמאמר הכתוב **"בְּלִילָהּ הַהוּא נִדְּדָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ"**¹⁸ ודרשו חז"ל **"נִדְּדָה שְׁנַת מַלְכוּתוֹ שֶׁל עוֹלָם"**¹⁹! ואז **"וַיֹּאמֶר לְהַבִּיא אֶת-סֵפֶר הַזְכָּרֹנוֹת.. וַיִּמָּצָא כְּתוּב אֲשֶׁר הִגִּיד מָרְדֳּכָי"**²⁰.. מכאן נצמחה הישועה לעם ישראל מגזירת המן, שנתלה על העץ אשר הכין למרדכי והגזירה התבטלה.

הרי לפנינו, שדווקא בשעה זו שדומה לעינינו שנבנית עיקר הרעה חלילה, בשעה זו ממש נבנית למעלה הישועה, המתגלה ויוצאת לאור לאחר זמן!

וזהו חיזוק גדול לעם ישראל בכל שעותיהם הקשות ובכל זמני הלחץ למיניהם שהם נתונים בהם.

[על פי: **בית יעקב, פרשת יתרו, עניין קג**]

¹⁷ אסתר ד, טז.

¹⁸ אסתר ו, א.

¹⁹ מגילה טו, ב.

²⁰ אסתר, שם.

וְכָל-זֶה אֵינָנוּ שׂוֹה לִי, בְּכָל עֵת אֲשֶׁר אָנִי רֹאֶה אֶת-מֶרְדֵּכִי הַיְּהוּדִי יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ (ה, יג)

וכי מה היה בישיבתו זו של מרדכי "בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ" שכה "הרתיחה" את דמו של המן הרשע?? ואם כל זאת בא כתוצאה מן "אֵין מֶרְדֵּכִי פֹרַע וּמִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ" – הלוא בכך כבר נוכח המן מהתחלה כמאמר הכתוב "וַיֵּרָא הָמָן כִּי-אֵין מֶרְדֵּכִי פֹרַע וּמִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ..." ומה נתחדש כעת "בְּכָל עֵת אֲשֶׁר אָנִי רֹאֶה אֶת-מֶרְדֵּכִי הַיְּהוּדִי יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ..!!"

מנהיר רבנו "בית יעקב":

המן הרשע דימה בנפשו, כי עשיר גדול הינו ויש לו כבוד הכי רב שבעולם, שכן הכול כורעים ומשתחוים לו ומי ימנע בעדו מכל אשר יחפוץ!

ואז לפתע נגלית לעיניו דמותו של 'מרדכי הצדיק' היושב בשער המלך.

עצם דמותו של מרדכי הצדיק זה הרש וחסר כל, יושב רגוע ושלם בשער המלך, הרחק מן הגאווה ומן התאוה ואינו מתפעל מאף אחד ואף לא מהמן הגדול בכבודו ובעצמו.. תופעה זו שבה נתקל המן יום יום, חישבה להוציאו מדעתו כליל, ובכל יום "יצא מכליו" מחדש מול מחזה זה.

שהרי מזיו איקונין של מרדכי זה ניכר עליו, שאין לו בעולמו מלבד תורה ויראת שמים, ואף על פי כן קורן הינו מאושר פנימי ורגוע הוא בנפשו! הוא ממליך את קונו בכל עת ואין 'עולם הזה' על מנעמיו נחשבים בעיניו אף כקליפת השום.. דבר זה עורר בהמן קנאה בוערת כלפי מרדכי, ומציב היה כמין 'סימן שאלה' גדול על כל יתרון בניו וקנייניו, לפי שכך היה המן אומר לנפשו: "אם צודק הינו מרדכי זה, כי אז חי נפשי, מה תועלת לי בכל בניי וקנייניי ובכל גדולתי!!" מחשבה זו חלחלה בקרב לבו כארס של עכנאי, וטרדה את מנוחתו של המן עד כדי טירוף הדעת.

אי לכך היה מתבטא באמרו "וְכָל-זֶה אֵינָנוּ שׂוֹה לִי, בְּכָל עֵת אֲשֶׁר אָנִי רֹאֶה אֶת-מֶרְדֵּכִי הַיְּהוּדִי יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ!"

("בית יעקב", פרשת שמות אות יט ; פרשת אחרי, אות כא)

*

שְׂמִיחָה וּמִשְׁתֵּה וַיּוֹם טוֹב, וּמִשְׁלַח מְנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ [אסתר ט, יט]

רבים עומדים על טיב מצוות 'מִשְׁלַח מְנוֹת' ביום הפורים, שהינה מיוחדת ויוצאת דופן מבין כל הימים הטובים, וטעמים שונים נאמרו בדבר.

רבנו 'מי השלוח' זי"ע מקדיש לעניין דברים עמוקים בנותנו טעם ייחודי לתקנת מצוות 'מִשְׁלַח מְנוֹת' בפורים.

'אומת פרס' – מאיר רבנו – מתאפיינת היא במידה של **'צרות עין'**, שמקורה בגסות הרוח שהיא לוקה בה, כפי שדורשים חז"ל בפסוק²¹ **"אֲחֻזֹת לָנוּ קִטְנָה וְשָׂדִים אֵין לָהּ"** שהכוונה בכך למלכות פרס, וכלשונם: **"זו עילם, שְׁזָכְתָה לְלִמּוּד וְלֹא זָכְתָה לְלִמּוּד"**²². היינו חכמי פרס כדניאל ומרדכי וחבריו, שהיו גדולים בתורה וחברי הסנהדרין, לא עמלו להנחיל חוכמתם ותורתם ולהשרישה בלב אחרים, הלכך הגיעה יהדות זו בימי מרדכי ואסתר למשבר ולנפילה נוראה, שהתבטאה בהשתתפות ישראל במשתה אחשוורוש, כאשר בעקבותיה ניחתה על ראשם גזירת המן ואחשוורוש. **'צרות עין'** זו נבעה מאופי האומה שישראל שכנו בקרבה, והיותה סיבה לעריכת המשתה מצד אחשוורוש במגמה לשלוט בהם ביד רמה, וכן עילה לתאוות המן שהכול יכרעו וישתחוו לו. מן **'צרות עין'** זו הושפעו בעקיפין גם ישראל אשר שכנו בקרבם, לפיכך היה כל יחיד דואג בחוכמתו ובממונו לעצמו ולבשרו - ומתוך כך התדרדרו עד שהגיעו למצבם האומלל והנורא.

מכיוון שעמדו אנשי כנסת הגדולה ובראשם **מרדכי הצדיק** על שורש כישלון בני הדור, אשר גרם להם את עיקר ההידרדרות וגרר בעקבותיו את הגזירה, היינו שכל זאת נצמח להם עקב מידת **'צרות העין'** של אומת פרס שגם הם לקו בה, ולכן מיד שעמדו על סוד הדבר בטלה מאתם הגזירה ונושעו מן הצרה.

אי לכך, בשעה שתיקנו החכמים שבדור **'משתה ויום טוב'** בגין נס פורים, תיקנו כחלק מרכזי שבו תקנת **'מְשַׁלַח מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ'** וכן **'מִתְּנוֹת לְאֶבְיָנִים'**, כדי לעקור בכך מידת **'צרות עין'** זו שבעקבותיה השתלשלה ובאה עליהם הצרה, ולהשריש לעומתה מידה טובה של **'טוב עין'** שיהא כל אחד דואג לחברו ומיטיב לזולת ביד רחבה, ומשפיע מרוב חסדו על עניים ואביונים.

[**מי השלוח**, ח"א, מסכת מגילה דף ז; וראו בהרחבה בספר **'צדקת הצדיק'** אות רנה, שמביא שורש העניין מדברי **מורו רבנו זללה"ה**, ומה שמרחיב בזה]

*

"ואמר רבא: מיחייב איניש לבסומי בפוריא, עד דלא ידע בין 'אָרוּר הָמָן' - ל'פְּרוּךְ מְרִדְכִי'!" [מגילה ז:]

רבנו הקדוש **"מי השלוח"** זצ"ל מבאר דרגה זו של **"עד דלא ידע"** – בזה האופן:

הבדל יש באדם - בין מידות **"דעת"** למידת **"בינה"**.

²¹ שיר השירים ח, ח.

²² סנהדרין כד, א; פסחים פז, א.

"דעת" נמדדת כפי הכרת האדם, בעת שהדברים ניכרים לעין שכלו בבירור. ואלו **"בינה"** מהווה דרגה גבוהה מכך שבה אין האדם נוכח בדברים כפי דעתו, אבל הוא תופס ומרגיש את העניין באמצעות 'בינת הלב' שבו.

"ימי הפורים" – מסביר מרן **"מי השלוח"** – רומזים למדרגה עליונה של **"בינה"** שבאמצעותה אין האדם מבחין בדעתו בחילוק שבין **"טוב"** ו**"רע"** רק הינו נמשך אחר בינת הלב 'המבין' ומרגיש מהות העניין. זוהי מהות **"הפור"** שנפל בידי המן, שמשמים נסתייע והוא נפל לטובת ישראל כמאמר **"פור הָמָן נִהְפָּךְ לְפִוְרָנוּ"**²³. **פור** היינו גורל, ו**"גורל"** פועל בבחינת **"בינה"** שהינה מרוממת מבחינת **"דעת"**.

וזהו שאומרים לנו כאן חז"ל:

"מיחייב איניש לבסומי בפוריא" – היינו: מחויב האדם להתבסס ביום 'הפורים' הרומז למדרגת **"למעלה מן הדעת"** דהיינו אל בחינת **"בינה"** שבלב – **"עד דלא ידע"** כלומר עד שלא יכיר מכוח מדרגת **"דעת"** שבו בחילוק שבין **"ארוך המן"** לבין **"ברוך מרדכי"**! אלא יכיר זה החילוק מתוך מדרגת **"בינה"** שבליבו גרידא.

מוסיף בקדשו רבנו **"מי השלוח"**:

זהו גם הטעם למנהג ישראל, שמחליפים בגדיהם ומלבושיהם ביום הפורים. הדבר מורה על כך, שביום זה צריכים המה ישראל להגיע למדרגה שבה יוכלו כל עמי הארץ להכיר **דרך פנימיותם** כי שם ה' נקרא עליהם, שנפש הישראלית תהא ניכרת בהם, **מבלי צורך לזהותם על פי מלבושיהם גרידא!**

[מי השלוח, למסכת מגילה]

*

"מיחייב איניש לבסומי בפוריא, עד דלא ידע בין 'ארוך המן' ל'ברוך מרדכי'!"

מהי בחינת **"לא ידע בין 'ארוך המן' - ל'ברוך מרדכי'?"**

כ"ק מרן אדמו"ר מוהרא"י זצ"ל, מבאר היה את עניינה כך:

האדם כידוע נגוע הינו בנגיעות אישיות שונות ומגוונות. נוטר הוא טינה בליבו כלפי אדם שלדעתו הסב לו רעה, ולעומתו הינו מחזיק טובה למי שגמלו טוב.

²³ בברכת 'אשר הניא'.

ב"ימי הפורים" האלה, שעיקרם מוקדש לאהבת הנס – מוטל על האדם "להתבסס" באהבת הנס במידה כזו "עד שלא ידע בין 'אָרוֹר הָמָן' ל'בְּרוּךְ מְרַדְּכִי'!"

היינו: כה בתוקף תהא אהבת הנס ושמחתה תקועה ומפעמת בליבו, עד כי 'נגיעות' פרטיות מסוג "אָרוֹר הָמָן" (=החפץ להרע לנו) ו"בְּרוּךְ מְרַדְּכִי" (=שעל ידו התגלגל הנס) לא יתפסו מקום בליבו פנימה – בגין 'אהבת הנס' המפעמת בקרבו עקב נס ישועת הבורא כל עולמים!

היות שעיקר שמחתנו הינה בגין אהבת הריבונו של עולם - שחולל עבורנו נס כביר זה.

(מפי כ"ק מרן אדמו"ר מהרא"י זצוק"ל)

מנהגי קודש

מאת רבותינו הקדושים זי"ע לבית איזביצא ראדזין

לימי הפורים

א. כ"ק מרן אדמו"ר מוהרא"י זצ"ל, נהג להופיע לתפלת "מנחה" של "תענית אסתר" מלוּבש בבגדי שבת.

ב. לאחר תפלת מנחה של תענית ציבור, היה כ"ק אדמו"ר זצ"ל שוקל "מחצית השקל" כפי המנהג, והיה משתמש לשם כך בשלשה מטבעות בערך נקוב של 'חצי דולר' העשויים כסף, שהיו שמורים באמתחתו לצורך המצווה.

ג. כ"ק מרן לא קרא את המגילה בעצמו, אולם עמד ליד שליח-הציבור, וקרא לעצמו מן המגילה הנקראת יחד עם הש"ץ.

ד. בליל פורים, נהג כ"ק מרן ליטול ידיים לסעודה, והיה אוכל מקצת סעודה כמו חלה עם פרוסת דג, וכן מעט רוטב מרק ותו לא²⁴.

ה. בעת קריאת המגילה בעת שהיה מגיע הש"ץ לפסוק "וַיִּתְּלוּ אֶת-הָמָן" היה מרן בעל "אורחות חיים" זי"ע רוקע ברגליו על הארץ. (=וכן נוהג

²⁴ השוו בדברי מרן בשולחן ערוך סימן תרצ"ה סעיף א שכתב "סעודת פורים שעשאה בלילה לא יצא ידי חובתו" וכותב על כך רמ"א "ומכל מקום גם בלילה ישמח וירבה בסעודה" ע"כ.

כ"ק אדמו"ר מהרא"י זצ"ל לעשות כפעם בפעם בעת קריאת השם "המן", ורוקע רקיעה אחת ולא יותר).

1. בהגיע הש"ץ בקריאת המגילה ביום אל הפסוק **"לַיהוּדִים הַיְתֵה אוֹרָה... וַיִּקְרֹ"** היה מרן בעל **"אורחות חיים"** זי"ע ממשמש בידיו הקדושות בתפילין של ראש, לקיים דרשת חז"ל בגמרא²⁵ **"וַיִּקְרֹ - אלו תפילין!"**

(=כן מובא בספר **"דור ישרים"** מאת הרב חיים שמחה ליינער זללה"ה, מהדורה קמא, לובלין תרס"ט; אכן במהדורה שניה, פיעטרקוב תרפ"ה, לא הוזכר זאת. השוו בהקדמת המחבר הכותב כי השמיט כמה דברים שלא היו נאמנים אצלו. ואולי לא היה מנהגו של מרן זללה"ה קבוע כן במשך כל השנים

הדברים הללו הובאו בשם מרן זללה"ה בכמה מקורות)

כ"ק אדמו"ר מוהר"ר אברהם ישכר זללה"ה בסעודת 'משתה היין' בביתו נאוה קודש

2. **בראזין שבפולין נהגו רבותינו הקדושים** זי"ע לערוך שולחנם הטהור **בליל פורים, וביום הפורים בשחרית**, ואמרו במהלך הסעודה דברי תורה²⁶.

²⁵ מגילה טז, ב.

²⁶ השוו בספר הקדוש 'סוד ישרים' על פורים שם מסומן בכמה מקומות לפני התורה 'ליל פורים' או 'פורים בוקר'.

ח. כ"ק רבנו הקדוש רבי שמואל שלמה זצוק"ל אמר "תורה" ביום הפורים בעת עריכת שולחנו הטהור, **בשנה הראשונה לנשיאותו**, למרות שבכל השנה לא אמר תורה.. [=מעדות החסיד ר' יצחק אנגלסברג-מלאכי ז"ל מרמת-גן, שנכח בשלחן הטהור]

ט. בעת "סעודת פורים" שהייתה נערכת בביתו נאווה קודש של **כ"ק מרן אדמו"ר מוהרא"י זצ"ה**, היו המסובים מבוסמים כדבעי במשתה היין, ואלו **רבנו זצלה"ה** היה דרכו לשבת בראש השולחן עטוף בשתיקה, כשפניו מפיקות זיו ונוגה וקורנות באור קדושת היום. והיה אדמו"ר זצ"ל מבקש מן המסובים שינגנו בין השאר ניגון "**שושנת יעקב**" הידוע המיוחס לחסידות 'מודז'יץ'.

י. על שולחן ערוך בסעודת פורים אצל **כ"ק מרן מוהרא"י זצ"ל**, היה מונח דג גדול בקערה (לסימן "מזל אדר דגים") וכן "הָמָן טָאָשׁ" רחב מעשה אופה כמנהג ישראל.

יא. בגמר הסעודה, התפלל מרן תפילת "ערבית" בציבור יחד עם הנאספים בביתו נאווה קודש, ולאחר מכן יצאו בריקוד לכבוד שמחת היום.

יב. (כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע נהג לספר בכמה הזדמנויות אודות מנהג רבן של ישראל **רבנו הרמ"א** [=רבי משה איסרלש] **מקראקא**, שבמוצאי יום הפורים בשעה שבני העיר מסובים היו ב"סעודת פורים" שנמשכה עמוק לתוך הלילה, היה הגאון **הרמ"א** הולך בעצמו יחד עם שמש העיר ודופק על פתחי בני מתא להזכיר להם שיתפללו תפילת ערבית, ולא תשתכח מהם מפאת שיכרות הסעודה ואיחור הזמן.

והוסיף מרן, שבעת הלוויית רבנו **הרמ"א זי"ע** בקראקא, שנפטר לבית עולמו ביום **ל"ג בעומר** כנודע, היה הספדן חורז ומונה בשבחי הנפטר הדגול, ולכבוד היום היה הספדן מתכוון להגיע למניין "**ל"ג**" שבחים כמספר ימי הספירה [=ל"ג בעומר]. והנה כשהגיע למניין ל"ב שבחים, נעמד דום, שהיה חסר עדיין שבח אחד למניין ל"ג, ואז שאל במעמד הקהל, מי יכול להיזכר בעוד שבח אחד, לכבוד המרא דאתרא?? אזי נעמד שמש הקהילה ומנה שבח האמור, עד כי נשלמו שבחים כמניין ל"ג. **ויהי לנס!**

יג. בראדזין שבפולין נהגו **רבתינו הקדושים זי"ע** לערוך שלחנם הטהור גם למחרת היום ב"**שושן פורים**".

יד. בשנים מסוימות איתרע **שכ"ק מרן זצ"ל** הורה לשלוח לפלוני מן החשובים "משלוח מנות" ביום 'שושן פורים', לאחר שמחמת הלחץ זה הדחק לא הספיק לשלוח לו ביום הפורים.

10. כ"ק מרן אדמו"ר זצ"ל נענה פעם תחת אחד השיחים והעיד, כי במדינת "פולין" הייתה עיר אחת נודעת במחוז לובלין תחת שם "וואנוואליץ", שבה היו תושבי העיר קוראים המגילה (אף) ביום חמישה עשר בו, ואמרו שעיר עתיקה זו היא 'ספק מוקפת חומה מימות יהושע בן נון! והדבר מהווה 'חידוש ופלא'. (=שוב ראינו באיזה מקומן שנזכר מזה וניתנו לכך טעמים אחרים, שהיה שם נס אחר מעין פורים, ואכמ"ל בזה).

על ידי 'קריאת המגילה' מתרוממת המגילה בעצמה

דבר חידוש מצינו בדברי מרן "בית יעקב" (=הכולל לפורים). לדבריו ז"ל, באמצעות קריאת המגילה נפעלת התרוממות במגילה עצמה, על ידי שקורים בה והנס שבה נקבע בלב הקורא.

בכך מיישב "בית יעקב" שאלה [=שהקשה ריטב"א, ועוד] בדברי המשנה "מגילה נקראת..", ולמה אין המשנה נוקטת "קורין את המגילה" כמו "קורין את שמע"? אלא 'שמע' הינה פרשה שבתורה, ומהווה בעצמה דברי תורה אף שלא בקרייתה, אבל 'מגילה' עיקר עניין שבה בקרייתה בזמנה לפרסום הנס. ולכן בקרייתה מתווספת יקרות במגילה! וזהו "מגילה נקראת".

נידון במעשה המגילה:

האם חכמי ישראל שבדור מרדכי ואסתר, 'ידעו' אודות הישועה שתבוא – עוד בטרם שהיא הופיעה ??

בספר "רסיסי לילה" שחיבר הגאון הקדוש הנודע רבנו צדוק הכהן מלובלין זצ"ל (מגדולי תלמידיו המובהקים של רבנו הקדוש מאיזביצא בעל "מי השלוח" זי"ע), מובאים דברים מפליאים בשם רבו מובהק רבנו הקדוש מאיזביצא זי"ע, כדלהלן:

"וקבלתי, דהסנהדרין וכל אנשי כנסת הגדולה שבאותו הדור, ידעו האמת, שהיא (=גזירת המן) רק גזירה "לפנים" (=על פי מאמר הגמרא²⁷ "הם (=ישראל) לא עשו אלא לפנים (=כאשר השתחוו לצלם בימי נבוכדנצר), אף הקב"ה לא עשה עמהם (=הגזירה) אלא לפנים", ע"כ הגמרא), ולא עשו חשבון מזה כלל, רק מרדכי, שנעלם ממנו עניין זה, הוא שזעק והזעיק על העניין. "כך שמעתי".

(=ע"כ לשון קדשו של רבנו "הכהן מלובלין" זצ"ל, שם אות יז. בידוע הדבר ומפורסם בין החסידים, כי בכל פעם ש"הכהן"

²⁷ מגילה יב, א.

מביא בספריו הקדושים דבר בלשון **"שמעתי"** או **"קבלתי"** בסתם, ורבות ישנן כאלה – השמועה שלו מקורה טהור ברבנו הקדוש מאיזביצא זי"ע בעל **"מי השלוח"**

וכן מבואר הדבר בפירוש בספר הקדוש **"מי השלוח"**²⁸, שבכל גזירה על ישראל, אף שבפנימיותה היא לטובה, אין השם יתברך מגלה לאיש העומק שבדבר, אבל לצדיק שהוא יסוד העולם הוא מגלה לו את הטובה שבכך, ובפרט אם ייושעו ממנה. אבל כאן בימי מרדכי הצדיק, מכיוון שעיקר הגאולה נעשה על ידו והיה צריך לסכן עצמו למען כלל ישראל כדי לפעול הישועה, **לפיכך נסתם הימנו עניין הגאולה.**

מן הדברים הללו נמצאנו למדים כקבלת **רבנו הקדוש מאיזביצא**, כי לבד מן מרדכי הצדיק שבדבר הגזירה נגלה אליו ברוח הקודש, והוא הודיע על כך ליתר החכמים שבדור ולכלל ישראל, וזעק והתריע על כך כמאמר **"וַיֵּצֵא בְּתוֹךְ הָעֵיר וַיִּזְעַק זַעֲקָה גְדוֹלָה וּמָרָה"**²⁹ – מלבדו ידעו שאר חכמי ישראל ונביאים שבדור אודות הגזירה, אולם לא היו מוטרדים הימנה כל כך, היות שהם גם "ידעו האמת שהוא רק גזירה לפנים, ולא עשו חשבון מזה כלל!" כלשון קדשו של "הכהן מלובלין" זי"ע. (=רק הם לא גילו כמובן אוזניהם של ישראל שבדור מזאת שאינו אלא לפנים, בכדי שלא לגרום לכך שיפסיקו חלילה מלעשות תשובה בשק ואפר, בשל חטאם בהשתחויה לצלם ובשל הנאתם מסעודת אחשוורוש).

ומוסיף (שם) **רבנו הכהן הגדול מלובלין** במאמר קדשו :

"והעניין, שרצה השם יתברך להעלים זה ממרדכי כדי שיתפלל וירעיש על זה, והודיעוהו ברוח הקודש (אודות הגזירה) כמו שאמרו ז"ל³⁰ על הפסוק "וּמַרְדֵּכִי יָדַע". (=ע"כ)

(=וראו שם מה שביאר בקדשו בעניין זה באורך, ע"ש)

ואכן, במדרש הידוע לנו בשם **"תרגום שני"** מצינו, כי עם היוודע למרדכי גזירת המן, שלח "עצה" (=לשאול בעצת חכמים) אל "היכל בית אלוקינו" (=בירושלים עיר הקודש, אשר הייתה חרבה באותו זמן) ביד עבדיו הצדיקים, אל חגי זכריה ומלאכי, היושבים בלשכת הגזית ומתנבאים שם על חומת ירושלים הגדולה, וכתב להם אודת פתשגן כתב-הדת של גזירת אחשוורוש והמן (=ראו שם). אולם אין מובא שם כלל מה השיבו לו הנביאים חגי זכריה ומלאכי - אם בכלל השיבוהו למרדכי.

²⁸ מי השלוח, חלק ראשון, מסכת מגילה דף י', ב.

²⁹ אסתר ד, א.

³⁰ אסתר רבה, ז-ג.

ואפשר שעל פי האמור מיושב הדבר. שכן נביאים הללו ידעו את אשר לא ידע מרדכי - כי הגזירה אינה באמת והינה רק "לפנים", הלכך לא מצאו לנכון להשיב למרדכי. היות שמצד אחד ידעו כי הגזירה לא תצא לפועל על פי קבלתם, ואלו מאידך הם לא רצו לגרום לרפיון חלילה במעשה התשובה של עם ישראל, שהייתה במקומה והייתה נחוצה להם מאד בנוסף לכפרת החטא, בכדי לרפא את רוחם וליבם של ישראל שלאחר חורבן בית המקדש, וכדי לקרב ליבם של ישראל לאביהם שבשמים, לאחר כל מה שעבר עליהם ברוחניות ובגשמיות, ובכך יהיו סוללים את הדרך לקראת בניין בית המקדש השני בידי עזרא ונחמיה. לפיכך לא השיבוהו למרדכי, אשר אמנם יצא לרחוב העיר וזעק זעקה גדולה ומרה, ועורר את העם די בכל אתר ואתר לצום ובכי ומספד, ובינתיים הגיעה הישועה השמימית בידי אסתר המלכה, כמסופר במעשה המגילה.

*

והנה, כאשר הננו מתבוננים בדברי המפרשים ז"ל, הננו מגלים כי אין **רבנו הקדוש** זי"ע "דעת יחיד" בנידון.

שכן כך הננו מוצאים בדברי רבותינו ז"ל ב"תלמוד ירושלמי" שסבורים כי "מגילת אסתר" נאמרה ונמסרה למשה רבנו מסיני יחד עם שאר חלקי התורה.

שכך הם דברי תלמוד הירושלמי³¹:

"וּמֵאִמֶּר אֶסְתֵּר קִים דְּבָרֵי הַפָּרִים הָאֵלֶּה, וְנִכְתָּב בְּסֵפֶר"³².

"רב ורב חנינה ור' יונתן, ובר קפרא, ור' יהושע בן לוי אמרו: "המגילה הזאת נאמרה למשה מסיני, אלא שאין מוקדם ומאוחר בתורה!"

(=ע"כ לשון הירושלמי)

וכותב על כך הגאון הקדמון רבי שמואל אשכנזי, בספרו הנודע **"יפה מראה"**:

"המגילה הזאת נאמרה למשה מסיני" – כשנאמר לו (למשה) פרשת עמלק. ולא יקשה, אם כן אז היה לו לכותבו (בתורה, בפרשת עמלק), ולא עתה (בכתובים, במגילת אסתר) אחר נבואות שנאמרו לאחריה? אלא, שאין מוקדם ומאוחר בתורה".

על כך מוסיף **"יפה מראה"** וכותב בזה הלשון:

³¹ ירושלמי מגילה, פרק ראשון, הלכה ג.

³² אסתר ט, לב.

"ונראה, שלא הודיע משה רבנו עליו השלום (=את המגילה) לדורות, שאם כן הרי נראה כחוכא ואטלולא עניין צערם ושקם ותעניתם, אלו ידעו את המגילה ומעשיה מכבר! אלא לא הודיעה. ומכל מקום, לא הווה (מצוות קריאת המגילה) חידוש מצווה נבואית, מכיוון דהא נאמרה מסיני!"

"ואפשר, שמסרה (משה רבנו) ביד יחידי הדור, ולא ידעוה מרדכי ואסתר וסייעתם!"

(=עכ"ל יפה מראה' על הירושלמי)

מוסיף על דברים הללו בדברי נופת צופים, אחד מן הגאונים הקדמונים [=הגאון רבי בנימין וואלף בן הג"ר שמואל] בספרו **"עיר בנימין"** על אגדות ירושלמי³³ - וזה לשונו:

"וניכרים הם דברי אמת (=של הגאון יפה מראה'), בדקדוק לשון המקרא (=במלחמת יהושע בעמלק) "כתב זאת זכרון פספס, ושים פאזני יהושע"³⁴. כי מה טעם מצווה זאת 'ללחוש' באוזן (=של יהושע)??

"אבל לפי דברי הגאון הנ"ל (אתי שפיר), כי אחרי אשר נאמרה המגילה הזאת כשנאמרה לו פרשת עמלק, הייתה צריכה להינתן 'בלחש' רק ליחידי הדור, שלא יהיה הדבר אחר כך חוכא ואטלולא כאשר יצא העניין לפועל דברי הצומות וזעקתם, אחרי אשר ידעו מהמגילה. ולכן אמר ו'שים פאזני יהושע'!
[=עד כאן – מתוך הספר **"עיר בנימין"**]

הרי לך מן הדברים הללו המשותפים לשני גאוני הדורות **"יפה מראה"** ו**"עיר בנימין"** - **כקבלת רבנו הקדוש מאיזביצא**, כפי שנמסרה בידי תלמידו הגדול והמובהק רבנו צדוק הכהן זצ"ל מלובלין: שהחכמים שבאותו הדור ידעו 'בלחשה' לפי מסורה שבידם שנמסרה איש מפי איש עד משה רבנו – מן 'מעשה המגילה' [=כנראה באופן כללי] כי בוא תבוא הישועה, ודבר הגזירה של המן אינו אלא לפני, ורק לפני מרדכי הצדיק ואסתר המלכה 'וסייעתם' נעלם הדבר, שהם לא קיבלו מסורה זו. והיה זה כדברי רבנו הכהן "מן השמים" למען יחזרו ישראל בתשובה ולא יסמכו על דברי נבואה. והלוא אף אסתר זימנה את המן למשתה, כשאחד מן הטעמים שניתנו לכך

³³ דפוס פפד"א תנ"ח.

³⁴ שמות יז, יד.

בגמרא [=מגילה] הינו "כדי שלא יאמרו ישראל אחות לנו בבית המלך" ויימנעו מלעשות תשובה על החטא ומלהתפלל לפני ה' על ביטול הגזירה.

והנה מצינו אף לגאון וקדוש **רבי משה טייטלבוים מאוהעל**, בספרו הנודע **'ישמח משה'** שהוא מביא את הדברים הללו, שדבר המגילה כבר היה הלכה מסורה למשה מסיני, כפי שיוצא מבואר לכאורה אף מן 'תלמוד בבלי'³⁵. בכך מיישב **הרמב"ן** את דעתו הגדולה של הגאון בעל **"הלכות גדולות"** המונה את מצוות **"קריאת המגילה"** בתוך שאר המצוות שניתנו למשה מסיני.

והקשה עליו **הרמב"ן ב'ספר המצוות'** שלו, הכיצד יתכן שמצוות קריאת המגילה ניתנה בסיני, הן כל עניין מעשה אחשוורוש והמן לא אירע אלא לאחר חורבן הבית, ומכוח זה נמשכה קריאת המגילה?! ומיישב הרמב"ן דבריו על פי האמור לעיל שעצם קריאתה של המגילה כבר נמסרה למשה מסיני, כמבואר בשני התלמודים - עיין שם בדבריו.

אלא שבדבר אחד שונה דעת קדשו של הגאון בעל **'ישמח משה'** הנ"ל. שכן לפי דעתו ז"ל, אף מרדכי הצדיק יודע היה בליבו כי הגזירה אינה אלא **"לפנים"**, ועתידה היא שתתבטל, אלא שלמרות זאת זעק והתחנן ועורר את היהודים לתשובה.

וכה הם דבריו³⁶ :

"ובזה פירשתי את הפסוק³⁷ 'וּמִרְדֵּכִי יָדַע אֶת-כָּל-אֲשֶׁר נַעֲשָׂה'...
"דהנה מרדכי, אשר הוא היה אז ראש הדור, ולו נמסר מיחידי סגולה
שקדמוהו כל עניין הגזירה וגם ההצלה – באמת לא פחד, ולא היה
ירא מגזירת המן. ומה שהרעיש כל כך, לא היה רק לנגד ההמון עם,
כדי שיעשו תשובה בלב שלם. והיינו (שם) 'וַיִּקְרַע מִרְדֵּכִי אֶת-בְּגָדָיו..
וַיַּצֵּא בְּתוֹךְ הָעִיר, וַיִּזְעַק' - אבל לא בביתו בצנעה. והיינו משום שהוא
בעצמותו ידע שפיר, כנ"ל."

(=עכ"ד)

אכן לדעתו של הגאון רבי **ברוך פרענקיל** בעל **"ברוך טעם"** מלייפניק, מרדכי הצדיק בוודאי לא היה יודע מן הישועה, שהרי אלמלי כן, לא היה יכול להזעיק העם לתשובה!

³⁵ מגילה ז. ע"ש.

³⁶ בפרשת תרומה, וכן בפירושו על מגילת אסתר.

³⁷ אסתר ד, א.

לפי דברי בעל "ברוך טעם", זהו טעמו של 'מאן דאמר' שבגמרא הסובר על הפסוק שבמגילה "וַיִּנָּדַע הַדָּבָר לְמַרְדֳּכָי" ³⁸ כי בעל החלום הגיד לו, ולא שנתגלה לו זאת ברוח הקודש. **וכך הם דבריו ז"ל** ³⁹:

"יש לומר בפשיטות, שכל נבואתן של ישראל (=לנביאים) המה גלויות, ואם היה נתגלה למרדכי דרך רוח הקודש, שהיא נבואה, היה יודע מרדכי אמיתות הדברים שאין בזה גזירה על ישראל, רק להיפוך, שיהיו אויביהם עתידים ליום הזה להיות נהרגים על ידי ישראל. ולא היה פתחון פה למרדכי להרעיש בזעקה גדולה ומרה וגזירת צום, אשר בזה הביא את ישראל לתשובה מתוך צרה.

"על כן, מנע הקב"ה שפעת רוח הקודש ממרדכי, ולא ידע את אשר נעשה כי אם בחלום בלא פתרון (=כמאמר "בעל החלום הגיד לו"), ועל ידי זה נתעוררו כל המון בני ישראל לתשובה, על שנהנו מסעודה של אותו רשע, ועל שהשתחוו לצלם"

(=עכ"ד 'ברוך טעם' לענייננו)

מאידך, ישנם שלא קיבלו את ביאור הבבלי והירושלמי הנ"ל - כפשוטם של דברים.

לדעתם, הלימוד מן הפסוקים שבפרשת עמלק הינו על עצם עניין 'מחיית עמלק' שיתקיים לעתיד לבוא בזמן מן הזמנים, וכי עניין הנס בכללות וכתיבתו נמסרה למשה מסיני, באופן שאין קושיא מכך ש"אין הנביא רשאי לחדש דבר על דברי תורה", משום שאין כאן כל חידוש דבר והכול כבר נרמז בתורה. אך בוודאי שסיפור המגילה, לדעה זו, לא ידוע היה מראש אף ליחידי הדור – ולא כפי שהובא בזה ⁴⁰.

לסיכום - אתה הראית לדעת, כי שלוש דעות נאמרו ונשנו בדבר זה:

א. חכמי הדור, ובראשם הסנהדרין והנביאים, היו יודעים שאין הגזירה אלא לפנים, וכך קבלו במסורה, אלא שמרדכי עצמו לא ידע – למען יוכל לעורר את כלל ישראל לתשובה.

ב. אף מרדכי יודע היה שהגזירה עתידה להתבטל, ולפיכך בצנעה לא לבש שק ואפר, ורק למען לעורר את הרבים לתשובה, יצא לרחובה של עיר.

³⁸ אסתר ב, כב.

³⁹ בספר 'דרושי ברוך טעם' לפורים, עמ' עה.

⁴⁰ השוו: דעת 'שיירי קרבן' מבעל 'קרבן העדה', שם.

ג. לא חכמי הדור ולא מרדכי יודעים היו כי הגזירה אינה אלא לפנים -
והדבר התברר להם ולכולם רק לאחר מכן, בעת התגלות הישועה!

=====
=====

האם הכינה אסתר המלכה 'תכלת' על 'לעתיז לבוא'?

והאם מעיד הדבר על "גניזת" התכלת עד ביאת הגואל??

[=גלגולו של "פירוש" בפייט שבסדר "קרובץ" ליום הפורים]

**"זֶה הַכִּינָה לְאוֹת לְתִקּוֹן אֲרִיאֵל, תִּכְלֶת
יָדָה עֲשׂוֹת לְגֵאוּלִי א-ל"**

[מתוך "קרובץ לפורים"]

נודע בשערים ומפורסם בישראל אותה "מלחמת מצווה" שניהל בעוז
ובתנופה מרן אדמו"ר הגאון הקדוש רבנו **גרשון חנוך העניך** זצ"ל **מראדזין**
- למען חידוש **מצוות התכלת בציצית**, חידוש מרעיש עולם שגילה מרן זצ"ל
בכוח תורתו הגדולה ובידו החזקה, אשר בשלה ניהל כידוע מרן מערכה
שלימה ומסועפת על מנת שתתקבל דעתו בנוגע לחידוש מצוות התכלת,
שפסקה מישראל למשך כאלף וחמש מאות שנה, מני סוף תקופת
האמוראים ותחילת ימי רבנן סבוראי ועד ימינו. רבים ושלמים ניסו אז
להעמיד מחסום בלתי עביר מבעד לחידוש התכלת, בטענם שלפי המקורות
התכלת נגנז עד עת קץ, הלכך אין לנו ברירה כי אם להמתין עד לביאת גואל
צדק, שהוא אשר יגלה עינינו במהות התכלת והחילזון וימציא לנו התכלת
לקיום המצווה.

אולם **מרן** מוכיח כבר באורך בספרו הראשון **"שפוני טמוני חול"**, כי
התכלת מעולם לא נגנזה, שכן הייתה מצויה זמן רב לאחר חורבן בית
המקדש כמבואר בגמרא, אלא שמציאותה שהייתה נדירה מלכתחילה,
נעשתה עם הזמן יקרה יותר ויותר, עד כי פסקה כליל. הדבר התרחש
בתהליך ממושך, שהתפרס על פני מאות בשנים, וסייעו לכך נסיבות גלות
ישראל מעל אדמתם והתרחקותם מחופי הים התיכון, מקור צידת
החילזון, וכן גזרת המלכות כנגד בתי הצביעה הפרטיים ועוד, כמבואר
באורך בספריו.

והנה, מבין בתרי השאלות שהובאו בשעתו לידיעת **מרן "בעל התכלת"**
זצ"ל בנידון – עלתה גם שאלה מתוך נוסח הפייט בסדר **"קרובץ לפורים"**,
שלפי דעת השואל עולה הימנה בבירור לכאורה, כי התכלת של מצווה נגנז

עד עת קץ, וממילא אין באפשרותנו לחדש התכלת כיום, בטרם נזכה לבוא משיח צדקנו במהרה בימינו.

ונצטט הדברים בלשונם - כפי שיצאו בשעתו מעטו של רבנו:

"אחד מהם [=מן המתנגדים לתכלת] הראה מפורש בקרובץ לפורים (סוף ד"ה "חן זבדה") **"תכלת ידה עשות לגאולי א-ל" - עד כאן.**

"ואמר, שלשון 'ידה' אינו מלשון 'ידיים', אלא מלשון 'השלכה' [=כמו "וידוֹאֶבֶן בִּי"⁴¹], שהשליכה את התכלת עד לזמן הגאולה.

"ואם כי לא אדע דרך דורש רשימת הקרובץ הזה. דאם כן אסתר גנזה התכלת עוד קודם בית שני, ומאין היה להם תכלת במקדש שני?? ופשוט וברור הוא, שכל ישראל היו מקיימין מצוות תכלת כל ימי הבית!

"אכן על פי פשוט, לא הבין לפרש לשון הקרובץ. דקאי בפשיטות על הידיים, והיינו שדריש בנה של אסתר ציווה לבנות הבית שני, והיה מכוחה לפי שהיה בנה דורש טוב לישראל. ובעל הקרובץ צייר לפניו שגם היא סייעה לבניין בית המקדש, במה שבכוחה וחכמת נשים בפלך וטוותה בידיה תכלת למקדש, וכדרך הפייטנים האחרונים".

לבסוף מציין רבנו ואומר, כי הביא זאת רק כדוגמה עד היכן ניתן לסלף דברים בכדי להשיג המטרה, שהיא לדחות את חידוש קיום מצוות התכלת בציצית.

עד כאן – מן המובא אצל רבנו בדברי הקדמתו לספרו "עין התכלת", המוקדש לתשובות על מכלול השאלות וקושיות בנושא "התכלת".

*

והנה, מתוך דברי רבנו ויחסו ל"פירוש" זה, ניכר שהתייחס לפירוש ולאומרו בביטול גמור, באופן שאין שום יסוד והתחלה לדברי הפירוש ("ואם כי לא אדע דרך דורש רשימת קרובץ הזה").

אכן כאשר נעלעל אנו בספרי התקופה ולאחריה, נגלה להפתעתנו הרבה, כי פירוש זה לא סתם נזרק בחלל האוויר, וגם לא מפי סתם אדם נאמר, אלא מעין דברים הללו נמסר משמו של אחד מצדיקי ארץ. אלא שיחד עם זאת במבט בוחן ומעמיק נגלה, כי הדברים כפי שהגיעו לאוזני רבנו, סולפו בידי מאן דהו עד שנוצר מהם 'פירוש' חדש שאין לו יסוד וממשות, ואין כל פלא בכך שהדברים כמות שהם העלו תמיהה רבתית בעיני רבנו שדחם כלאחר

⁴¹ איכה ג, נג.

יד בגודל חריפותו, עד שהפכו בעיניו למשל ולשנינה כיצד ניתן להפוך דברי פיוט קדושים בפירוש שאין לו שחר, במטרה לדחות דברי אמת.

שכך מוצאים אנו בספר **"ילקוט ישר"** להג"ר **ישעיה שלום רוקח זצ"ל** בערך **"תכלת"**:

"שמעתי בשם כ"ק אדוני אבי זקני הגה"ק רשכבה"ג [רבי יהושע] מבעלזא זצ"ל. שאמר, אשר מרדכי ואסתר הכינו תכלת על לעתיד לבוא, למען יוכלו תיכף לקיים מצוות ציצית כתיקונו כשיבוא משיח צדקנו.

"וזה נרמז ב"קרובץ לפורים": "זה הכינה לאות לתקון אריאל, תכלת ידה עשות לגאולי א-ל". [=עד כאן לשונו הקדוש]

בפירוש זה, אין מובאת כל התייחסות לגניזת התכלת בידי מרדכי ואסתר, אלא אדרבה, מובא בו רק כי אסתר הכינה תכלת על לעתיד לבוא, שיהא מזומן לעת ביאת גואל. וגם פירוש זה נמסר לכאורה בשיבוש מה, שכן לשון הפייט אינו מתייחס כלל לתכלת של ציצית כי אם **"לתקון אריאל"**, היינו לבניין בית מקדשנו ותפארתנו המרומז בתיבת **"אריאל"** כלשון הכתוב **"והאריאל שתיים עשרה ארץ"**⁴². אלא שהשומע שמע וטעה וחשב כי המדובר בתכלת של ציצית. ודבר זה באמת תמוה, כי הכיצד תכין אסתר לבדה תכלת לציצית של מצווה, בכמות מספקת שתענה על כל צורכי עם ישראל אנשים וטף?? **וזו תמיהה רבתי**. אלא ברור שנתכוון הרה"ק **מבעלזא** לתכלת של בניין בית המקדש בגאולה העתידה, שהכינה אסתר תכלת בכדי שיהא מוכן עבור פרוכת של בית קודש הקדשים וכן לבגדי כהונה של הכהן אשר יעמוד לאורים, לשם הקרבת הקורבנות בית השלישי שייבנה במהרה בימינו.

*

ואכן בפירוש קדמון לקרובץ⁴³ מפרש פיוט זה שאסתר הכינה וקבצה תכלת עבור פרוכת של בית המקדש השני שעתיד היה להיבנות בידי בנה, וזה לשונו:

"זה הכינה לתקון אריאל". 'זה' הקב"ה, הכין את אסתר לאות ולסימן טוב לישראל שתבוא למלכות, כדי שיבנה בנה בית המקדש שנקרא **"אריאל"**, שנאמר **"הוי אריאל"**⁴⁴:

⁴² יחזקאל מג, טז. וראה עוד ישעיה כט, א. וברש"י שם: על שם אש של מעלה שהייתה רובצת כארי על גבי המזבח כמו ששינו בסדר יומא (כא.).

⁴³ נדפס במחזור כמנהג האשכנזים, דפוס וילהרמשדורף שנת תג"ל לפ"ק.

⁴⁴ ישעיה כט, א.

"תְּכַלֵּת יָדָה עֲשׂוֹת לְגֵאוּלֵי אֶ-ל". יָדָה' של אסתר קבצה 'עשות' לשון וותעש הארץ לקמצים', פירוש שקבצה והכינה תכלת לפרוכת לבית המקדש שהיו של מיני צבעים. [=ע"כ]

ובפירוש "רון שיר ושבח" מוסיף שעבודת עשיית הפרוכת הייתה נעשית על ידי הנשים כדאמרינן⁴⁵ "אמר רב נחמן אמר רב, נשים האורגות בפרוכת, נוטלות שכרן מתרומת הלשכה". ואכן היה זה **דְּרִיּוֹש** בנה של אסתר, אשר בשנה השנייה למלכותו ציווה לבנות את הבית השני כמבואר במדרש⁴⁶ "אמר רב יודן ברב סימון, דריוש האחרון בנה של אסתר היה", ע"ש.

ואלו בסידור 'דובר שלום' פירש הפייט בשני אופנים: **באופן אחד**, זה הולך כאמור על תכלת לבניין בית שני. ואלו **באופן שני**, שזה הולך על לעתיד לבוא, שאסתר תטיל לצדיקים תכלת בבגדיהם. **וזה לשונו שם**:

"זֶה הַכִּינָה לְאוֹת לְתִקּוֹן אֶרֶץ אֱלֹהִים". [=פירוש] זה היה הכנה לאות לתקון הבית המכונה 'אריאל', במה שיצא מרדכי בלבוש תכלת, שתעשה בידיה תכלת לגאוּלֵי אֶ-ל במעשה הבית.

"וכולל עוד מאמר חז"ל 'עתידה אסתר דשדיא תכלתא [=שתטיל תכלת] לצדיקי לעתיד לבוא'. וזהו 'תְּכַלֵּת יָדָה עֲשׂוֹת לְגֵאוּלֵי אֶל', לעתיד לבוא", ע"כ.

והנה מה שכתב בפירוש השני על פי 'מאמר חז"ל' שאסתר עתידה להטיל תכלת לצדיקים לעתיד לבוא, קטע זה אינו מדויק, ואין בנמצא מדרש שכזה. אכן כוונתו לבטח לגמרא הידועה במסכת בבא בתרא⁴⁷ שבה מובא אודות זוגתו של רבי חנינא בן דוסא "שעתידה דשדיא תכלתא בה לצדיקי עלמא דאתי" [שעתידה להטיל תכלת לצדיקים בעולם הבא], עיין שם. אף כאן לפי פירוש זה, הפייטן בא לומר כן על אסתר המלכה, שהיא עתידה להטיל תכלת בבגדי הצדיקים לעולם הבא. ושמה כן היא כוונת הפירוש האמור המיוחס להגה"ק **מבעלזא זי"ע**.

כאמור, שובשו הדברים שנמסרו בשם הרה"ק מבעלזא, ובמקורם נאמרו כנראה אודות התכלת לבניין העתיד ויוחסו לתכלת של ציצית, דבר שהוא בלתי ניתן להיאמר.

אולם כל זאת לא הספיק לבעלי הפירוש, אלא המשיכו בשיבושם שלב נוסף ואמרו לפרש כי "**תכלת ידה**" אינו כלל מלשון 'יד' אלא מלשון '**השלכה**' [=מלשון 'וַיִּדְּוּ אֶבֶן בֵּינָם'], היינו שאסתר המלכה השליכה את עניין התכלת

⁴⁵ כתובות קו, א.

⁴⁶ ויקרא רבה, פרשה יג.

⁴⁷ בבא בתרא עד, ב.

עד לעת בוא גאולה העתידה, כך שמאז ואילך שוב לא הייתה התכלת במציאות, ויותר לא תהיה מצויה עוד בטרם ביאת גואל צדק... דבר שמופרך לאמרו כמובן.

הד לדברי השיבוש הללו, אשר אומריהם נתלו כאמור באילן גדול הרה"ק מבעלזא, מוצאים הננו בספר 'אהל יהושע' [שבתוך ספר 'דובר שלום' בעלזא] הנדפס כעשרים שנה לאחר פטירת מרן רבנו זצוק"ל, שם⁴⁸ מסופר כדלקמן:

"כתב המופלג מ' משה הערצבערג מווארשא נ"י, העתיק לי מספר סיפורי אנשי שם' אות כ' עניין ארוך בתכלת לציצית... [=ומסיים]: "וכמדומה לי שראיתי בספר 'פתיל תכלת' שמתרץ הגה"צ המחבר זצ"ל על שאלת הגה"צ מבעלזא זצ"ל מקרובץ לפורים "תַּכְלֶת יָדָה עֲשׂוֹת לְגֵאוּלֵי אֶ-ל", ע"ש. ואינו תחת ידי". [=עכ"ל 'אהל יהושע' שם]

הרי לנו, שבימיו כבר נמסר פירוש בנוסח הזה בשם הרה"ק מבעלזא, ובמידה שכזו, עד שהמעיר מצא מקום לציין כי "כמדומה לי שראיתי שמתרץ הגה"צ המחבר שאלת הגה"צ מבעלזא זצ"ל מקרובץ לפורים..." דבר שלא היה ולא נברא כמובן, שכן אפילו ספר 'ילקוט ישר' האמור אינו מוסר זאת כ"שאלה" של הרה"ק מבעלזא, אלא כ"פירוש" משמו בלבד! ואף שם אין הדבר מובא כנוסח המצוטט בספרו של רבנו, אשר הרחיק לכת להעמיס פירוש דחוק שכביכול "תַּכְלֶת יָדָה" מלשון השלכה וגניזה, דבר שאינו אפשרי כאמור ואין לו שחר. כך שלאמתו של דבר לא 'שאלה' הייתה כאן וממילא לא תירוץ נאמר כאן, אלא שיבוש גרידא.. ואלו פירושו של מרן זצוק"ל בדברי הפייט מכוון לגמרי לפירושם של מפרשי הפיוט הקדמונים, כדרך שנזכר לעיל.

*

ולסיום, ומעניין לעניין באותו עניין, מן הראוי להביא כאן פירושו המעניין של הרב הקדוש הנודע רבי מאיר מפרימישלאן זצוק"ל, על לשון הפייט "שׁוֹשְׁנֵת יַעֲקֹב צִהְלָה וְשִׁמְחָה, בְּרֵאוֹתָם יַחַד תַּכְלֶת מְרֻדָּכִי".

והקשה הצדיק מפרימישלאן:

וכי למה נקט הפייטן מכל בגדי המלוכה של מרדכי דווקא את לבוש "התכלת", והלוא מרדכי לבש גם "כֶּתֶר מַלְכוּת.. וְחֹר, וְעִטָּרֶת זָהָב גְּדוּלָּה, וְתִכְרִיז בּוּץ וְאַרְגָּמָן"⁴⁹? ואף תכלת זו לא שלו הייתה, אלא של אחשוורוש שהלבישו בהם, ולמה קרא לו אפוא 'תַּכְלֶת מְרֻדָּכִי'?

⁴⁸ אות לו.

⁴⁹ אסתר ט, טו.

אלא, אמר הרב הקדוש **מפרימישלאן** – מעשה שהיה, כך היה :

כיוון שהבחינו אנשי שושן מרחוק בסוס המלכותי המובל בידי אחד ממשרתי המלך, ועליו דמות אדם עטור בעטרת זהב ולבוש בגדי מלכות, נעשו הדעות חלוקות אודות זהות הרוכב : הללו טוענים שזהו המן שגידלו המלך, ואחרים טוענים שהדמות מזכירה להם דווקא את **מרדכי**... אולם משהתקרב הסוס יותר, והבחינו בבירור ב"ציציות תכלת" שהשתלשלו להם מבגדי הרוכב - אזי הבינו כולם, כי זהו אכן **מרדכי הצדיק**, הוא ולא אחר...

וזהו שמציין הפייטן :

"שׁוֹשְׁנֵת יַעֲקֹב צִהְלָה וְשָׁמְחָה" – השמחה בלבבות היהודים פרצה בכל עוזה, אימתי? "**בְּרֵאשִׁית יַחַד תִּכְלֹת מְרֻדְכִי**" שבציצית, שאו אז הבינו כולם כי הרוכב הינו **מרדכי היהודי**... ותיכף שטפה שמחה יהודית טהורה בליבם, בהיווכחם בגודל הישועה!!!...

%%%%%%%%%

פ ר פ ר ת ל פ ו ר י מ ...

מעשה ברבנו הגדול מרן רבי גרשון חנוך העניך, בעל "אורחות חיים" מראדזין, אשר פגע בעת הליכתו בעצם יום הפורים בדיין דמתא - פלוני הלמדן שלא נמנה, בלשון המעטה, על אוהביו ואנשי בריתו של רבנו.

מטעמי 'נימוס' פנה הלה אל רבנו, ופרש בשלומו באמירת "אֶפְרַיִלְיִקֶּעַן פּוֹרִים!"

נענה רבנו, אשר כידוע איש אמת היה ולא נשאר חייב לאיש, ואמר לו בזה הלשון :

- "תיתי לו למר, שקיימת בנו מצוות "משלוח מנות" בדרישת שלום זו!" - אמר לו רבנו.

- "והרי מצוות 'משלוח מנות' בשתי מנות היא מתקיימת, ואלו אנוכי, רק מנה אחת מסרתי לרבי!" - הקשה הלה לעומתו של רבנו.

- "וכי למה תאמר כן? והלא שתי מנות מסר לי מר : "אחת בפה - ואחת בלב"!!! - השיבו רבנו על אתר.

^^

**"תְּשׁוּעָתָם הִי יֵת לְנֹצַח, וְתַקְוָתָם בְּכָל דּוֹר וָדוֹר!"
"לִיהוּדִים הִי יֵת אֹרֶה וְשִׁמְחָה וְשִׁשּׁוֹן וִיקָר!"**

**פורים שְׂמֵחַ!
א פִּרְיִלִּיקֶען פֿורִים!
©
כל הזכויות שמורות
להוצאת "תפארת ראדזין"**